

Mihaela Ioana TEACA

EUGENIU SPERANTIA
MONOGRAFIE

Mihaela Ioana TEACA

**EUGENIU
SPERANTIA
MONOGRAFIE**

Copyright © 2015, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TEACA, MIHAELA IOANA

Eugeniu Speranția : monografie / Mihaela Ioana Teaca. -

București : Pro Universitaria, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0313-7

316(498) Speranția,E.

929 Speranția,E

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Mihai DRECIN

Conf.univ.dr. Ioan Dorel ROMOȘAN

LISTA ABREVIERILOR

A.C.N.S.A.S.	– Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității
A.M.I.	– Arhiva Ministerului de Interne
A.N.-D.M.B	– Arhivele Naționale – Direcția Municipiului București
A.N.-I.C. București	– Arhivele Naționale - Istorice Centrale București
A.N. – S.J.	– Arhivele Naționale – Serviciul Județean
Apud	– după
Art.	– articol
av.	– avocat
cap.	– capitolul
cf.	– conferă
C.N.S.A.S	– Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității
dos.	– dosarul
C.V.	– Curriculum Vitae
D.R. – M.A.I.	– Direcția Regională – Ministerul Afacerilor Interne f. – fila
f/v	– față/verso n.n. – nota noastră nr. – numărul
ns.	– notă subsol
op. cit.	– opera citată
p.	– pagina
subl. n.	– sublinierea noastră ș.a. – și alții
urm.	– următoarele
vol.	– volumul

CUVÂNT-ÎNAINTE

Cartea doamnei Mihaela-Ioana Teaca, care vede lumina tiparului, este, în conținut și formă, teza de doctorat susținută de autoare la Universitatea din Oradea, în septembrie 2014.

Ca membru al Comisiei de Doctorat, alături de prestigioși specialiști în istorie din București, Cluj-Napoca și Oradea, am putut constata aprecierile laudative ale comisiei, în special din perspectivă istorică, teza aducându-i titlul de doctor în istorie autoarei.

Din punct de vedere juridic, lucrarea umple un gol în materie, evidențiind, într-o manieră discursivă, dar bazată pe o construcție solidă, bine sistematizată și structurată, concepția filosofico-juridică a lui Eugeniu Sperantia.

Demersul autoarei este scrupulos fundamentat, lucrarea fiind puternic ancorată în doctrina și jurisprudența perioadei când a creat Eugeniu Sperantia, evidențiind atât ideile filosofice și juridice ale vremii, dar și reevaluarea acestora în raport cu spiritul contemporaneității. Lucrarea excelează prin bogăția de idei, prin argumentația strânsă și prin frumusețea frazei.

Autoarea – care este absolventă a Facultății de Drept din Cluj-Napoca și cadru universitar al Facultății de Drept din Oradea – prezintă parcursul universitar al lui Eugeniu Sperantia, insistând pe detalii privitoare la cursurile de filosofia dreptului predate de acesta, începând cu anul 1921 la Academia de Drept din Oradea și apoi la Facultatea de Drept din Cluj, începând cu anul 1934, inclusiv calitatea acestuia de decan al Facultății de Drept din Cluj, în anul 1945, în exilul acesteia de la Sibiu în anii celui de-al II-lea Război Mondial.

Apreciez că lucrarea îmbogățește literatura de specialitate și, prin caracterul său original ce îmbină, în mod judicios, cercetarea științifică în domeniul istoric, cu cercetarea științifică din perspectiva dreptului, va constitui un reper bibliografic important pentru istorici și pentru juriști.

Conf.univ.dr.
IOAN DOREL ROMOȘAN

INTRODUCERE

Abordarea unui subiect atât de ofertant, cu multiple valențe culturale, ne-a prilejuit posibilitatea de a ne îndrepta și cufunda într-o lume de o înaltă noblețe spirituală, o lume pe care, parțial astăzi o considerăm poate desuetă. Dar statura impunătoare a subiectului, valoarea operei sale și exemplul personal de viață pe care ni l-a oferit, l-a ridicat pe Eugeniu Sperantia deasupra uzanțelor unei lumi ostile lui, cu care nu s-a împletit, dar care l-a mărginit sau chiar ocolit ca recunoaștere a unei autentice valori, din cauza criteriilor politice impuse.

Datorită nivelului calitativ și cantitativ al scrierilor și studiilor sale, tema prezentei cercetări nu a fost facilă. Pe de o parte pentru că enciclopedismul subiectului solicită cercetătorului competențe la fel de vaste, ceea ce în sistemul educațional actual este aproape imposibil de atins, iar pe de altă parte, pentru că o cercetare exhaustivă a temei ar presupune editarea unei serii monografice, realizate de specialiști pe fiecare domeniu analizat.

Cu respectul cuvenit memoriei unei asemenea personalități, lucrarea de față și-a propus să prezinte pe cât posibil omul și implicarea socio-culturală a acestuia, respectiv valențele umane de fiu, prieten, dascăl-formator de conștiințe, publicist-formator de opinii și, nu în ultimul rând, creatorul.

Întregul parcurs al vieții sale a purtat nimbul unui destin special, atât în momentele luminoase, cât și în etapele mai grele.

Aplecat din copilărie spre studiu, s-a remarcat prin ușurința cu care a asimilat încă de la vârsta de 5 ani, limbile clasice (latina și greaca, care-l vor și influența în creația poetică- operele sale în hexametru fiind cadrul perfect de transpunere a frământărilor sufletești), dar și prin statornicia cu care, la 12 ani, ajuta la redactarea unui supliment literar pentru copii, atașat unui cotidian de largă răspândire.

Prietenii copilăriei sale au fost de aceeași factură intelectuală, împreună descoperind tainele chimiei și ale fizicii, prin experimente empirice, realizate în casă, dar atât de inocente în ideea cercetării lor. Ca tânăr se desăvârșește sub personalitatea tatălui Theodor Sperantia și a mentorului său Bogdan Petriceicu Hasdeu.

Studiile filozofico-juridice pe care le urmează la Universitatea București în perioada 1908-1912 sunt încununuate cu un doctorat. În perioada de pregătire a doctoratului susține unele cursuri la Universitatea Populară

București. Ulterior finalizării studiilor doctorale se angajează în învățământ, ocupând un post de profesor la „Școala Medie” din Capitală.

În 1913 pleacă în Germania pentru aprofundarea studiilor, pe care și le completează prin cursurile audiate la Universitatea din Berlin, unde îi urmărește pe renumiții profesori Adolf Lasson, Benno Erdman, Georg Simmel, Alois Riehl.

Izbucnirea Primului Război Mondial îl determină să se întoarcă în țară, suportând neajunsurile unei asemenea anomalii istorice. Făurirea României Mari îi deschide o altă perspectivă: de a contribui la consolidarea învățământului românesc în zonele de graniță ale țării, ajungând ca dascăl în orașul de pe Crișul Repede.

La Oradea, în calitate de profesor, susține cursuri la Academia Teologică Ortodoxă, Școala Normală de Băieți și la Academia de Drept. Postul de debutant prin care accede în învățământul universitar din partea de vest a țării este acela de profesor agregat, avansând ulterior la gradul de conferențiar, respectiv profesor.

Se implică în viața culturală a orașului, sens în care este cooptat în comitetul redacțional al Revistei „Cele Trei Crișuri” din Oradea.

Mutarea Academiei de Drept din Oradea la Cluj, a constituit o nouă etapă în dezvoltarea sa profesională, reușind să introducă Sociologia dreptului ca materie de studiu alături de Filosofie. Anii celui de-al II-lea Război Mondial au marcat Universitatea clujeană, obligând Facultatea de Drept să se mute în exil la Sibiu. Este perioada când Eugeniu Sperantia devine decan al Facultății (1945).

Sfârșitul războiului nu a reprezentat pentru dascăl începutul unei etape luminoase. Dimpotrivă, venirea comuniștilor la putere a atras eliminarea sa din învățământ într-un mod forțat și absolut denigrant, pentru singura „vină” de a fi criticat marxismul. Este trecut pe lista cenzurii scriitorilor și nu este publicat o perioadă de aproape 10 ani. După un nemeritat deceniu de penitență forțată, revine ușor în publicistică și cu cărți de memorialistică.

Marginalizarea din lumea universitară nu a constituit însă o piedică în munca de cercetare, pe care a desfășurat-o neostenit, până la sfârșitul vieții. La moartea sa au rămas în manuscris¹: *Filosofia muncii* (300 pagini), *Eflorescența spirituală* (cuvântul, cartea, cultura-600 pagini), *Conștiința morală* (300 pagini), *Contemplație și creație artistică* (200 pagini), *Pantele transcendente al gândirii* (100 pagini), *Introducere filosofică în biologie* (400 pagini), *Filozofia dezmierdării* (100 pagini); *Friedrich Carl von Savigny*² (20 pagini) și altele.

¹ Eugeniu Sperantia, „Memoriu”, în *Revista de Filosofie*, (București), tom 19, nr. 3, 1972, p.435.

² *Enciclopedia Universală Britanică*, Editura Litera, București, 2010, vol. 14, p.9. Friedrich Karl von Savigny (1779-1861) - jurist german și istoric în domeniul juridic. În calitate de profesor la Universitatea din Berlin a contribuit la fondarea renumitei școli istorice de jurisprudență.

Din 1948 intră în vizorul Securității statului comunist. Va fi urmărit pe relațiile private, până la sfârșitul vieții(1972).

Pe plan personal s-a manifestat discret, ca un veritabil aristocrat. A avut un singur fiu, medicul Dorin Marcel Theodor Sperantia, care a evoluat în aceeași parametri de delicatețe spirituală ca și tatăl său. Marile popasuri ale vieții fiului au fost în Arad și Onești, locuri asupra cărora, din punct de vedere cultural, și-a pus amprenta.

Maturitatea-i creativă nu a fost valorificată de către lumea culturală românească în momentele temporale adecvate. Considerăm că prezentul și viitorul pot și trebuie să dezvăluie întreaga operă a enciclopedistului Eugeniu Sperantia, să-i ofere șansa de a fi cunoscut unei arii mult mai largă de cititori și de a fi cuantificat de către cercetători în raport de contextul european în care s-a format și a publicat, reținându-i-se originalitatea și spiritul analitic profund care i-au definit fiecare lucrare în parte și întreaga operă în ansamblul ei.

